

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук, доцента
Нездоймінова Сергія Георгійовича на дисертаційну роботу

Кувіки Ганни Олександрівни на тему **«Організаційно-економічні засади відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності України»**, подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дисертаційної роботи

В умовах сучасних соціально – економічних викликів, повоєнної відбудови держави, пошук шляхів відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності України набуває особливої значущості. Наслідки глобальної пандемії COVID-19, повномасштабна війна та руйнування туристичної інфраструктури, економічна нестабільність суттєво вплинули на цей сектор, спричинивши скорочення потоків туристів, падіння доходів підприємств та місцевих бюджетів, зміну споживчих пріоритетів. Водночас, світові тенденції свідчать про зростання конкуренції на ринку послуг сфери гостинності, впровадження цифрових технологій, заходів підвищення якості послуг, тому необхідним є формування організаційно-економічних засад та механізмів управління конкурентоспроможністю в сфері гостинності в умовах повоєнної відбудови економіки держави.

З огляду на зазначене вище вважаємо, що дисертаційна робота Кувіки Ганни Олександрівни, яка передбачає вирішення науково-практичної проблеми щодо розробки організаційно – економічних засад відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності України, є актуальною.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і пропозицій дисертації

Ознайомлення зі змістом і структурою дисертації дає підстави стверджувати, що мета роботи, яка полягає у обґрунтуванні організаційно-економічних засад та розробці науково-практичних рекомендацій щодо

відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності України, досягнута. Ступінь обґрунтованості концептуальних положень, сформульованих у дисертації, визначають обсяги опрацьованої наукової літератури, численність посилань на праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених. Виконане дослідження свідчить про обізнаність здобувача з науковими працями з сучасної економічної теорії, теорії систем, регіонального та галузевого управління, економіки сфери гостинності, теорії прийняття управлінських рішень, сучасними концепціями територіально-галузевого управління.

Структурно дисертація включає анотацію, зміст, теоретичну, методичну, аналітичну та проектну частини, висновки та пропозиції, список використаних джерел та додатки. Анотація дисертації у достатньому обсязі висвітлює основні положення і висновки, що містяться у дисертації, відображає її структуру та логіку викладення матеріалу.

Для вирішення поставлених завдань у роботі використано такі релевантні методи дослідження: абстрактно-логічний і системного аналізу для визначення сутності сфери гостинності та її конкурентоспроможності; узагальнення, структурно-логічний – для формування концептуальних засад відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності; комбінований підхід, індексний метод для розробки методики аналізу оцінки її конкурентоспроможності; статистичні, рядів динаміки, індексні та порівняння для аналізу передумов відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності в Україні, оцінки конкурентних переваг, рівня конкурентоспроможності сфери гостинності.

Дисертаційне дослідження складається із трьох розділів. Розділи дисертації логічно побудовані та змістовно наповнені. У першому розділі дисертації «Теоретико – концептуальні засади відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності України» здобувачкою розглянуто аспекти формування теоретичного базису економічної сутності сфери гостинності (с. 26-45); систематизовано наукові підходи вчених до розгляду категорії «конкурентоспроможність», запропоновано авторський підхід до розкриття сутності конкурентоспроможності суб'єктів сфери гостинності;

визначено базові положення щодо найважливіших чинників, які визначатимуть конкурентні переваги цієї сфери (с. 45-60); узагальнено концептуальні засади відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності. Опрацювання та критичне осмислення теоретичних підходів, надали можливість визначити в дисертації ключові ознаки, які розкривають механізми процесу відновлення та дійти висновку, що результатом відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності є формування та реалізація конкурентних переваг (с. 60-80).

У другому розділі «Аналіз розвитку сфери гостинності та оцінка її конкурентоспроможності в Україні» здобувачкою розроблено методичний підхід за основними етапами аналізу складових щодо проведення оцінювання конкурентоспроможності сфери гостинності (рис. 2.1, с. 89-97), на підставі якого проаналізовано наявні кількісні показники функціонування та розвитку секторів, що формують економіку сфери гостинності. Це надало змогу визначити ефективність використання матеріально-технічної бази індустрії гостинності, а також потенційні можливості щодо відновлення та розвитку конкурентоспроможності сфери гостинності (с. 98-116). Для визначення конкурентних переваг та перспектив розвитку сфери гостинності регіонів України, в дисертації запропоновано комбінований підхід щодо оцінювання конкурентоспроможності, який передбачає застосування дворівневої схеми визначення інтегрального індексу конкурентних переваг та індексу конкурентоспроможності, що надало можливість комплексно оцінити передумови відновлення конкурентоспроможності, визначити рівень конкурентних переваг і конкурентоспроможності регіонів України, здійснити їх групування за рівнем конкурентних переваг у розрізі кожної складової та загалом (с.116 – 143).

У третьому розділі «Організаційне – економічне забезпечення відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності в Україні» здобувачкою визначено напрями формування конкурентних переваг сфери гостинності України в контексті трендів сучасного розвитку (с. 149-158); удосконалено підхід до формування трьохрівневого набору стратегічних

альтернатив, на основі яких розроблено матрицю позиціонування конкурентних стратегій відповідно до світових трендів розвитку сфери гостинності щодо регіонів України в координатах «Рівень конкурентних переваг» / «Рівень конкурентоспроможності», які дозволяють визначити подальші напрями діяльності, виходячи з наявних можливостей (с. 158-174); розроблено структурну схему організаційно-економічного механізму відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності, який передбачає створення стійкої основи для відновлення та підвищення конкурентоспроможності сфери гостинності України шляхом впровадження інноваційних підходів до управління, технологічної трансформації та адаптації до нових споживчих тенденцій; обґрунтовано інструментарій організаційно-економічного механізму для реалізації стратегічних альтернатив відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності (с.174 – 194).

Достовірність результатів і новизна досліджень

Результати дисертації відзначаються високим рівнем достовірності та обґрунтованості з огляду на те, що при опрацюванні значних статистичних даних були використані офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, галузевих та регіональних державних установ, Державного агентства розвитку туризму. Окрім цього, використовувалися дані з офіційного сайту Асоціації індустрії гостинності України та плану заходів з реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року.

Найбільш вагомим науковим результатом вважаємо вперше розроблені концептуальні засади відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності на основі мультидисциплінарного підходу, поєднання економічних, екологічних та соціальних аспектів в процесах цього відновлення, що передбачає підвищення здатності сфери гостинності загалом і закладів, що її формують, зокрема, успішно конкурувати на ринку після періоду спаду чи кризи. Заслуговує на особливу увагу те, що автор обґрунтовує ці процеси з позиції їх відповідності новим конкурентним умовам та сучасним трендам

економіки вражень, цифрової та поведінкової економіки, інклюзивного і сталого розвитку задля отримання конкурентних переваг в умовах повоєнного розвитку економіки.

Автором удосконалено підхід до формування трьохрівневого набору стратегічних альтернатив, на основі яких розроблено матрицю позиціонування конкурентних стратегій відповідно до світових трендів розвитку сфери гостинності в регіонах України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Актуальність, важливість та значущість питань, які вирішуються у дисертаційній роботі, підтверджується її зв'язками з фундаментальним дослідженням «Розвиток інклюзивного ринку праці в умовах релокації та міграції: зайнятість, освіта, доходи населення» (державний реєстраційний номер 0123U101558, довідка про впровадження 03-24/04/2867 від 26.09.2024 р.).

Практичне значення результатів дослідження

Практична цінність результатів дослідження полягає в обґрунтуванні підходів, методів та інструментів організаційно-економічного забезпечення відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності в Україні, а саме: методики аналізу складових сфери гостинності та оцінки її конкурентоспроможності як інструменту обґрунтування управлінських рішень; ідентифікації сучасних трендів розвитку сфери гостинності у світі та Україні; стратегічних наборів та організаційно-економічного механізму відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності України.

Одержані результати використано у діяльності Управління туризму та промоції міста Луцької міської ради (довідка про впровадження № 22-8/3/2024 від 17.07.2024 р.), Департаменту економічного розвитку, зовнішніх зносин та з питань туризму і курортів Волинської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження № 1321/04-25/2-24 від 28.10.2024 р.).

Повнота викладення основних наукових результатів в опублікованих працях

За результатами наукових досліджень опубліковано 15 наукових праць загальним обсягом 5,75 друк. арк., з яких здобувачки належить 4,75 друк. арк.; серед них у фахових наукових виданнях України категорії Б опубліковано 4 статті, 1 – у виданні, що індексується у міжнародній наукометричній базі Web of Science; 10 публікацій апробаційного характеру. Кількість публікацій свідчить про всебічне опрацювання теми, її актуальність та новизну. Зміст публікацій відображає основні результати дослідження, а їх кількість та якість відповідають вимогам до наукових досліджень.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

У дисертації Кувіки Г.О. відсутні порушення академічної доброчесності. У дослідженні повною мірою дотримуються вимоги щодо посилань на літературні джерела та джерела статистичної інформації. Використання ідей, результатів та текстів інших авторів містить посилання на відповідне джерело інформації.

Дискусійні положення та зауваження щодо роботи

Попри високий науковий рівень підготовки дисертаційної роботи необхідно звернути увагу на окремі недоліки та дискусійні положення представленого дослідження.

1. Оригінальними та актуальними вважаємо авторські підходи щодо визначення сфери гостинності як складної соціоекологоекономічної системи (п. 1.1). Проте в роботі немає уточнення змістовного наповнення цих складових щодо сфери гостинності (соціальної, екологічної, економічної), що потребує додаткової аргументації.

2. Авторка коректно підходить до обґрунтування концептуальних основ відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності, дає визначення цього поняття, характеризує середовище та концепції гостинності (с. 34-38). Проте, на нашу думку, важливо було б визначити інституційні чинники середовища гостинності для формування організаційно-економічного механізму

відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності в Україні. Тому цьому аспекту варто було б приділити більше уваги.

3. Аналіз публікацій авторки свідчить, що йшов постійний науковий пошук, оскільки частина напрацювань не увійшла в повному обсязі в дисертацію, що потребує додаткових пояснень. Зокрема, в статті «Retrospective Statistical Study of Dependencies in 'The Formation of 'Tourist Flows», висунуті цікаві наукові гіпотези щодо аналізу впливу економічних чинників на динаміку внутрішніх туристичних потоків в Україні, які можна було б розвинути в дисертації. На нашу думку, розширення авторської методики завдяки якісним показникам секторальної економіки, додало б комплексності результатам дослідження.

4. Не применшуючи вагомості результатів дослідження вважаємо, що запропонований інструментарій організаційно-економічного механізму для реалізації стратегічних альтернатив відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності (параграф 3.3, табл. 3.5, с. 183-184) є дещо обмеженим в контексті підвищення якості послуг. Вважаємо за доцільне розширити запропонований інструментарій, сертифікацією готельних послуг відповідно до стратегічних напрямів, спрямованих на формування конкурентних переваг.

5. Попри досить потужний список використаних джерел (285 найменувань), він не містить нормативно-законодавчих актів, що регулюють господарську діяльність закладів сфери гостинності, має місце технічна помилка щодо опису джерела цитування у списку.

Проте, висловлені зауваження та дискусійні положення не знижують наукової та практичної значущості отриманих результатів дослідження.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Кувіки Ганни Олександрівни на тему «Організаційно-економічні засади відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності України» є завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему.

Наукові положення, висновки і рекомендації характеризуються новизною, теоретико-методичним та практичним значенням, а також достатнім рівнем обґрунтуванням. Зміст дисертації повністю розкриває і відповідає темі, за якою виконувалася робота, меті та поставленим завданням.

Робота виконана на високому рівні, має логічно побудовану структуру, високий рівень наукової новизни та апробації результатів дослідження.

Отримані результати мають теоретико-методичну і практичну цінність, роблять суттєвий внесок в економіку сфери гостинності в контексті відновлення її конкурентоспроможності та формування конкурентних переваг у сучасних умовах.

Таким чином, за змістом і оформленням дисертаційна робота Кувіки Ганни Олександрівни на тему «Організаційно-економічні засади відновлення конкурентоспроможності сфери гостинності України» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами), а її авторка заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Офіційний опонент:

доцент кафедри туристичного та
готельно-ресторанного бізнесу Одеського
національного економічного університету
кандидат економічних наук, доцент

С. Пездоймшюв

Сергій ПЕЗДОЙМШЮВ

Підпис: *С. Пездоймшюв*
Засвідчую:
Нач. відділу кадрів _____
" " 20__ р.

